

Asia: Päätös muutoksenhakuasiassa (seurajoukkueiden SM 2026–2027)

Muutoksenhakija: Shakkikerho A ry

Ratkaisu, johon on haettu muutosta

Kilpailun päätuomari päätös koskien 12.9.2026 pelattua seurajoukkueiden SM-kilpailun II divisioonan ottelua shakkikerho A ry ("A") – shakkikerho B ry ("B").

Päätuomari on tuominnut ottelun pelin C (B ry) – D (A ry) C:n voitoksi sen vuoksi, että D:n pelitilassa säilyttämässä laukussa ollut matkapuhelin on päästänyt pelin kestäessä hälytysään.

Asian tausta

Ottelun aikana D:n matkapuhelin on ollut hänen repussa pelitilassa asetettuna lentotilaan. Pelin kestäessä D:n matkapuhelin on päästänyt herätyksestä johtuneen äänimerkin. D on tuonut ilmi, että kyseessä on hänen puhelimensa ja kysynyt, miten tilanteessa tulisi toimia.

D:n vastapelaaja C ei ole tapahtumahetkellä ollut pelitilassa. C on saanut ääntelystä tiedon pelitilaan palattuaan. Tapahtumaketjun yhteydessä ottelun ulkopuolinen shakkikerho A:n edustaja on ollut asiasta yhteydessä puhelimitse kilpailun varapäätuomariin. Varapäätuomarin selvityksen mukaan keskustelu on päättynyt siihen, kun hänen tietoonsa on tullut, että kapteenit ovat yhtä mieltä siitä, että peliä voidaan jatkaa. Varapäätuomari ei näin ollen ole katsonut aiheelliseksi puuttua asiaan. Varapäätuomarin selvityksen perusteella hänellä ei ole ollut tiedossa, onko keskustelua ollut kuulemassa muita kuin soittaja.

Shakkikerho A:n vastalauseessa esitetään, että shakkikerho A:n kapteeni E ja shakkikerho B:n kapteenina toiminut C ovat saavuttaneet yhteisymmärryksen siitä, että peliä voidaan jatkaa. Vuorostaan shakkikerho B:n vastauksessa esitetään, ettei asiasta ole keskusteltu kapteenien kesken eikä kyse ole kapteenien yhteisestä päätöksestä. Vastauksen mukaan C:n päätös siitä, että peliä voidaan jatkaa, on perustunut siihen, ettei hän ole ollut tietoinen kilpailussa sovellettavista elektronisia laitteita koskevista säännöistä. Lisäksi C ei ole ollut tapahtumahetkellä tietoinen siitä, että shakkikerho A:n edustaja on ollut puhelimitse yhteydessä asiasta varapäätuomariin.

Tämän jälkeen peliä on jatkettu. Pelin kestäessä C on ehdottanut D:lle tasapeliä pariin otteeseen.

Myöhemmin pelin ollessa vielä kesken, shakkikerho B:n toinen pelaaja on ottanut oman pelinsä päätyttyä yhteyttä shakkituomariin F n. klo 15.30 selvittääkseen asian sääntötulkintaa. F:n selvityksen perusteella shakkikerho A:n kapteeni E on ollut läsnä puhelinkeskustelussa. F on todennut, että yleisesti elektronisen laitteen ääntely johtaa häviöön. Hän on kuitenkin edelleen todennut, ettei ole ottelun tuomari, ja on ohjannut olemaan yhteydessä päätuomariin.

Tämän jälkeen soittaja on ottanut puhelimitse yhteyttä päätuomariin. Selvityksen perusteella on riidatonta, että keskustelussa ovat olleet läsnä myös joukkueiden kapteenit E ja C. Päätuomarin selvityksen perusteella hänelle on ainoastaan kerrottu, että yhdessä pelissä pelaajan puhelin oli äänennlyt ja pelaajan vastapelaaja ei ole ollut tapahtumahetkellä paikalla. Tämän perusteella päätuomari on todennut, että sääntöjen mukaisesti pelaaja, jonka puhelin on äänennlyt pelin kestäessä, on tuomittava hävinneeksi. Ratkaisun täydentäväksi

perusteeksi päätuomari on esittänyt kilpailun elokelpoisuuden. Tämän perusteella päätuomari on tuominnut vielä kesken olleen pelin C – D pelaajan C voitoksi.

Shakkikerho A on jättänyt shakkituomaritoimikunnalle seurajoukkueiden SM-kilpailumääräysten kohdan 10 mukaisen vastalauseen päätuomarin päätöksestä tiistaina 15.9.

Vaatimukset

Ensisijaisesti shakkikerho A vaatii pelin C – D tuloksen mitätöintiä. Toissijaisesti shakkikerho A vaatii pelin C – D tuomitsemista tasapeliksi.

Vaatimuksen perusteet

On selvää, että pelaajan hallussa olevan puhelimen piippaus on tuomittavissa pelaajan häviöksi, kuten JSM-kilpailumääräyksissä lukee. Kilpailumääräysten kohdan 9 mukaan alemmilla sarjatasoilla tuomarin puuttuessa joukkueiden kapteenit ratkaisevat esiintyneet vaatimukset ja kiistatilanteet. Näin tapahtui ja joukkueiden kapteenit päättivät yksimielisesti pelin jatkamisesta kohti shakillista ratkaisua.

Shakkikerho A katsoo olevan kohtuutonta, että joukkue muuttaa mieltään yli kaksi tuntia myöhemmin, vaikka kapteenit ovat olleet yksimielisiä pelin jatkamisesta. Tämä ehtii vaikuttaa muihin peleihin, mm. tasapelitaktiikkaan.

Erikoismääräysten mukaan *'Jos kapteenit eivät pääse yksimielisyyteen, niin tilanne esitetään puhelimitse kilpailun päätuomarille tai varapäätuomarille.'* Shakkikerho A katsoo, että kapteeneilla on ollut asiasta yksimielisyys. Periaatteellinen kysymys silloin on, voiko kuka tahansa valittaa päätuomarille kapteenien yksittäistä peliä koskevasta yksimielisestä päätöksestä ja voiko tällaisen valituksen tehdä myös jälkikäteen.

Shakkikerho B:n vastaus

Shakkikerho A perustelee pelin jatkamista sillä, että kilpailumääräysten mukaan tuomarin puuttuessa joukkueiden kapteenit ratkaisevat esiintyneet vaatimukset ja kiistatilanteet, ja katsoo kapteenien päättäneen yksimielisesti pelin jatkamisesta.

Shakkikerho B ei pidä tapahtunutta kapteenien yksimielisenä päätöksenä. C:hen ei otettu shakkikerho A:n puolelta yhteyttä asian selvittämiseksi eikä kapteenien välillä käyty asiasta minkäänlaista keskustelua. C oli oman joukkueensa pelaajalta saamansa tiedon varassa ja totesi puutteellisten tietojen perusteella pelin voivan jatkua.

Ratkaisua ei siten voida kuvata kapteenien yhteiseksi päätökseksi.

Shakkikerho A:n väite siitä, ettei puhelin ollut D:n hallussa, on puolestaan tulkinta. Puhelin oli hänen omassa repussaan hänen jaloissaan, ja hän otti sen esiin istuessaan sammuttaakseen äänen.

Shakkikerho A katsoo olevan kohtuutonta, että shakkikerho B olisi muuttanut mieltään yli kaksi tuntia myöhemmin.

Shakkikerho B ei katso muuttaneensa asiassa mieltään. C ei tuntenut tilanteeseen sovellettavaa sääntöä eikä tiennyt yhteydenotosta varapäätuomariin. Shakkikerho B:n toinen pelaaja ryhtyi oman pelinsä päätyttyä selvittämään sääntötilannetta ja toimi shakkituomarilta F saamansa ohjeen mukaisesti ottamalla asian esille päätuomarin kanssa.

Pelin jatkuminen tai C:n tasapelitarjoukset eivät muuta tätä. C:llä ei ollut siinä vaiheessa tiedossaan mitään sellaista seikkaa, jonka perusteella hänen olisi pitänyt arvioida, ettei peliä voitaisi jatkaa normaalisti.

Shakkikerho A nostaa esiin kysymyksen siitä, mitä merkitystä kapteenien päätösvallalla olisi, jos kuka tahansa voisi myöhemmin saattaa heidän ratkaisunsa päätuomarin arvioitavaksi.

Shakkikerho B:n näkemyksen mukaan tämä kysymyksenasettelu ei vastaa tapahtumien kulkua. Kapteenit eivät tehneet asiasta yhteistä päätöstä. Kyse ei siten ollut kapteenien yhdessä tekemän ratkaisun myöhemmästä kyseenalaistamisesta, vaan siitä, että epäselväksi jäänyt sääntötilanne vietiin päätuomarin arvioitavaksi.

Päätös

Vastalause hylätään. Päätuomarin päätös jää voimaan.

Käsittelyn vakuudeksi maksettu 100 euron vetoraha palautetaan muutoksenhakijalle.

Päätöksen perustana ollut aineisto

- 1) Shakkikerho A:n shakkituomaritoimikunnalle jättämä vastalause
- 2) Shakkikerho B:n vastalauseeseen antama vastaus
- 3) Päätuomarin antama suullinen ja kirjallinen selvitys tapahtumista
- 4) Varapäätuomarin antama suullinen selvitys tapahtumista
- 5) Shakkituomarin F antama kirjallinen ja suullinen selvitys tapahtumista

Päätöksen perustelut

Johdanto

Asiassa on ratkaistava:

- 1) Mikä seuraamus elektronisen laitteen ääntelystä aiheutuu?
- 2) Onko kapteeneilla ollut yhteisymmärrys pelin jatkamisesta?
- 3) Voiko tällainen yhteisymmärrys syrjäyttää pakottavan säännön tai määräyksen?
- 4) Onko asian saattamisessa päätuomarin käsiteltäväksi tapahtunut sellainen menettelyvirhe, että päätuomarin päätös on kumottava?

Elektronisen laitteen säilytyspaikasta

Pelihuoneistossa ei ole ollut erillistä elektronisten laitteiden säilytyspaikkaa. Seurajoukkueiden SM-kilpailun erikoismääräysten nojalla tällaista ei edellytetä SM-liigaa alempien sarjatasojen otteluissa, ellei samassa pelihuoneistossa pelata samanaikaisesti myös SM-liigan otteluita. Säilytyspisteen puuttuminen johtaa siihen, että elektronisen laitteen säilyttäminen laukussa on katsottava olevan sallittua shakin sääntöjen kohdan 11.3.2.1 edellytyksien täyttyessä. Muu tulkinta johtaisi siihen, että kaikki pelaajat, joilla on pelihuoneistossaan mukanaan elektroninen laite, tulisi tuomita hävinneeksi shakin sääntöjen kohdan 11.3.2 nojalla.

Sääntökohdan 11.3.2.1 nojalla elektronisen laitteen säilyttäminen pelaajan laukussa on sallittua, mikäli laite on täysin suljettuna ja mikäli pelaaja ei käsittele laukua ollenkaan pelin kestäessä. Asiassa esitetyn selvityksen perusteella on riidatonta, että laite on ollut ainoastaan lentotilassa, ei kokonaan sammutettuna.

Suomen kilpailumääräysten kohdan 15 nojalla, mikäli tällainen elektroninen laite ääntelee, pelaaja häviää pelinsä. Suomen kilpailumääräykset eivät mahdollista lievempää seuraamusta, koska kilpailun tulokset toimitetaan FIDEn vahvuuslukulaskentaan ja kyse on SM-kilpailusta. Näin ollen tapauksessa sääntöjen ja kilpailumääräyksen mukainen seuraamus on kesken olevan pelin tuomitseminen häviöksi.

Kapteenien asemasta

Onko kapteeneilla ollut yhteisymmärrys?

Asiassa on riidatonta, että D:n elektronisen laitteen ääntely on tullut shakkikerho B:n kapteeni C:n tietoon, kun hän on palannut pelitilaan ja että hän on antanut hyväksyntänsä pelin jatkamiseen. Selvityksen perusteella on epäselvää, missä määrin kapteenit ovat selvittäneet asiaa. Shakkikerho B:n kapteeni C:llä olisi kuitenkin ollut mahdollisuus keskustella asiasta vastajoukkueen kapteeni E:n kanssa ja saattaa se puhelintuomarin käsiteltäväksi. Näin ei kuitenkaan ole toimitettu.

Shakkikerho B on vedonnut siihen, että C on ollut tietämätön säännöistä. Tätä ei kuitenkaan voida pitää pätevänä perusteena. Kapteenien rooli määrittellään seurajoukkueiden SM-kilpailun erikoismääräyksissä ja seuran tulee itse huolehtia, että kapteenin tehtäviin nimetään sellainen henkilö, joka tuntee säännöt ja määräykset jollakin tasolla. Elektronisia laitteita koskeva säännöstö on yksi keskeisimmistä kilpailua koskevista säännöistä.

Kapteenien rooli ensimmäisen asteen tuomareina on jossain määrin ongelmallinen. Yhtäältä kapteenin tehtäviin kuuluu oman joukkueensa etujen valvominen, mutta toisaalta kapteeni toimii yhdessä vastajoukkueen kapteenin kanssa ensimmäisen asteen tuomarina, jolta vuorostaan on odotettava ehdotonta riippumattomuutta ja puolueettomuutta.

Johtopäätös on, että joukkueiden kapteeneilla on ollut yhteisymmärrys pelin jatkamisesta.

Shakkituomaritoimikunta kuitenkin huomauttaa, että tilanteessa shakkikerho A:n edustaja on ollut puhelimitse varapäätuomariin tiedustellakseen menettelytapaa asiassa. Keskustelu ei ole tapahtunut erikoismääräyksen edellyttämällä tavalla kapteenien aloitteesta ja läsnä ollessa.

Kapteenien toimivallan laajuus

Vaikka kapteeneilla on ollut asiassa yhteisymmärrys pelin jatkamisesta, on asiassa tarpeen arvioida kapteenien toimivallan laajuutta. Seurajoukkueiden SM-kilpailun erikoismääräykset, kohta 9:

SM-liigaa alemmilla sarjatasoilla pelipaikalla olevan tuomarin puuttuessa joukkueiden kapteenit ratkaisevat esiintyneet vaatimukset ja kiistatilanteet. Jos kapteenit eivät pääse yksimielisyyteen, niin tilanne esitetään puhelimitse kilpailun päätuomarille tai varapäätuomarille. Mikäli heitä ei tavoiteta, tilanne esitetään jollekin muulle kyseisenä päivänä tuomaroivalle SM-liigan ottelutuomarille.

Erikoismääräykset eivät suoraan ota kantaa kapteenien toimivallan laajuuteen. Erikoismääräyksen tarkoituksena ei kuitenkaan ole antaa kapteeneille toimivaltaa luopua pakottavan kilpailusäännön soveltamisesta, vaan ratkaista tilanteet, joissa sääntöjen soveltaminen edellyttää tosiseikkojen arviointia tai tulkintaa.

Tämä korostuu etenkin useiden joukkueiden välisessä kilpailussa. Mikäli kapteenien välisellä yhteisymmärryksellä voitaisiin poiketa kilpailun säännöistä, kilpailun integriteetti asettuisi kyseenalaiseksi. Kapteenien mahdollisuutta syrjäyttää pakottavia kilpailumääräyksiä ei voida pitää sallittavana reilun kilpailun

turvaamisen näkökulmasta. Käsillä olevassa asiassa ratkaisulla on suora vaikutus ottelun lopputulokseen ja siten myös muihin joukkueisiin lohkossa.

Edelleen, mikäli kapteenien toimivalta olisi niin laaja, että he voisivat päätöksillään poiketa säännöistä ja määräyksistä, aiheuttaisi tämä potentiaalisesti tilanteen, ettei kilpailussa noudatettaisi Suomessa voimassa olevia sääntöjä ja kilpailumääräyksiä. Edelleen toimintatavat saattaisivat olla ristiriidassa myös FIDEn shakin sääntöjen sekä muiden velvoittavien määräyksien kanssa.

Näin ollen shakkituomaritoimikunta katsoo, ettei kapteenien toimivalta voi olla niin laaja, että he voisivat keskinäisellä yhteisymmärryksellä vapaasti tehdä shakkisääntöjen vastaisia ratkaisuja. Kapteenien toimivalta on sidottu shakin sääntöjen ja pakottavien kilpailumääräyksien noudattamiseen. Näin ollen valitusta ei voida hyväksyä vain sillä perusteella, että kapteeneilla on ollut asiasta yhteisymmärrys.

Asian saattaminen päätuomarin ratkaistavaksi

JSM-erikoismääräysten kohdan 9 nojalla joukkueiden kapteenien tehtäviin kuuluu saattaa kiistanalainen asia puhelintuomarin ratkaistavaksi. Vastaavaa oikeutta ei ole varattu muille osapuolille. Tapauksessa myöhemmät yhteydenotot sääntötulkinnan selvittämiseksi ovat tapahtuneet shakkikerho B:n toisen pelaajan aloitteesta. Lisäksi yhteydenottoja on osoitettu henkilölle, jota ei ole nimetty ko. kierroksen puhelintuomariksi. Shakkituomaritoimikunta toteaa, että erikoismääräysten kohdassa 9 ensisijaisiksi puhelintuomareiksi on määriteltä päätuomari sekä varapäätuomari.

Erikoismääräyksillä ei kuitenkaan voida tehdä tyhjäksi shakin sääntöjen kohtaa 12.7, jonka nojalla sääntöjenvastaisuuden havainnut henkilö voi kertoa asiasta kilpailun tuomarille, joka vuorostaan on veloitettu toimimaan shakkisääntöjen määräämissä tapauksissa. JSM-kilpailussa tämän on tulkittava tarkoittavan ensisijaisesti sitä, että sääntöjenvastaisuuden havaitsemisesta tulee kertoa joukkueiden kapteeneille, joilla on ensimmäisen asteen vastuu kiistatilanteiden ratkaisemisesta. Oikeutta rajoittaa se, ettei ulkopuolisella ole oikeutta puuttua kesken olevaan peliin.

Asetelma on kuitenkin erityinen, mikäli kyse on joukkueen kapteenin peliin kohdistuvasta sääntöjenvastaisuudesta, kuten käsillä olevassa tapauksessa. Tällöin parhaiten sääntöjen toteutumista on katsottava edistävän sen, että mahdollinen sääntörikkomus saatetaan puhelintuomarin tietoon, ja puhelintuomari arvioi, edellyttääkö asia toimenpiteitä. Tätä puoltaa sekin näkökulma, että kapteeni on lähtökohtaisesti esteellinen ratkaisemaan omaa peliään koskevaa kiistatilannetta.

Asiassa vallinneiden vajavaisten tietojen vuoksi ensimmäisen yhteydenoton vastaanottanut shakkituomari F on ohjannut soittajaa olemaan yhteydessä päätuomariin ratkaisun saamiseksi. Tämän jälkeen soittaja on ollut päätuomariin yhteydessä. Päätuomari on tuominnut pelin C:n voitoksi.

Toimintatapa on ollut poikkeuksellinen ja sitä rasittaa jonkinasteinen menettelytapavirhe, mutta se ei itsessään johda siihen, että päätuomarin sisällöllisesti oikeaa päätöstä tulisi muuttaa. Shakin kilpailumääräysten kohdan 9 nojalla kilpailun päätuomari on kilpailun ylin toimihenkilö, jonka vastuulle kuuluu se, että kilpailussa noudatetaan voimassa olevia sääntöjä ja määräyksiä. Päätuomarin toimivaltaa ei siten voida kumota tai rajoittaa yksinomaan menettelytapavirheen perusteella. Päätuomarin toimivalta perustuu hänen asemaansa kilpailun ylimpänä toimihenkilönä eikä yksinomaan asian vireillepanon muodolliseen oikeellisuuteen.

Kapteenien toimivalta on tarkoitettu käytännölliseksi ratkaisuksi tilanteissa, joissa varsinaista tuomaria ei ole paikalla. Määräyksiä ei kuitenkaan voida tulkita siten, että kahdella asiassa intressitahona toimivalla kapteenilla olisi laajempi toimivalta kuin kilpailun päätuomarilla.

Asian saattaminen päätuomarin käsiteltäväksi ei ole tapahtunut kilpailumääräysten edellyttämässä järjestyksessä. Menettelyä ei kuitenkaan pidetä sellaisena tahallisenä tai moitittavana sääntörikkomuksena, joka antaisi aihetta jatkoseuraamuksiin. Lähtökohtaisesti yhteydenottojen puhelintuomariin tulee kuitenkin tapahtua kilpailumääräysten mukaisesti kapteenien kautta siten, että molemmat kapteenit ovat keskustelussa paikalla.

Päätuomarin päätöksen muuttaminen

Kilpailun päätuomari käyttää ylintä päätösvaltaa, kun kyse on sääntöjen tulkinnasta. Yksinomaan tulkinnallisen erimielisyyden vuoksi päätuomarin päätöstä ei tule muuttaa, vaan muuttaminen tulee rajata tilanteisiin, joissa sääntöjä sovelletaan tai tulkitaan yksiselitteisen virheellisesti.

Päätuomarin tietoon ei ole tuotu kaikkia asian kannalta olennaisia tietoja, kun asia on saatettu käsittelyyn. Vaikka asia olisi käsitelty kilpailumääräysten mukaisesti ja kaikki myöhemmin esiin tulleet seikat olisivat olleet päätuomarin tiedossa, pakottavien kilpailusääntöjen soveltaminen olisi kuitenkin johtanut samaan lopputulokseen.

Vaikka asiassa on ilmennyt useita menettelyllisiä puutteita, ne eivät ole koskeneet sitä kysymystä, mikä on ollut elektronisen laitteen ääntelystä seuraava kilpailusääntöjen mukainen seuraamus. Kun seuraamus määräytyy kilpailumääräysten perusteella yksiselitteisesti, menettelyvirheet eivät anna aihetta päätöksen muuttamiseen. Päätuomari on soveltanut kilpailusääntöjä oikein ja samaan lopputulokseen olisi tullut päätyä myös asianmukaisessa menettelyssä.

Yhteenveto ja vetoraha

Edellä esitetyin perustein valitus hylätään.

Shakkituomaritoimikunta katsoo, että asiassa on ollut kyse kilpailun kannalta periaatteellisesti merkittävästä ja kilpailumääräysten valossa epäselvästä asiasta. Näin ollen asia on ollut perusteltua saattaa shakkituomaritoimikunnan käsiteltäväksi. Vektoraha palautetaan muutoksenhakijalle.

Päätöksen ovat tehneet shakkituomaritoimikunnan jäsenet Eetu Tiiva (pj.), Jouni Lehtivaara ja Tomi Renberg.

Shakkituomaritoimikunnan jäsenet Panu Laine (vpj.), Mika Hakala (siht.) ja Timo Munukka ilmoittivat olevansa esteellisiä osallistumaan asian käsittelyyn ja ratkaisemiseen sen vuoksi, että ovat osallistuneet asian käsittelyyn aiemmin.